

ізолюваним один від одного вивченням об'єктів культури і навколишнього світу, відокремленим розглядом форми та змісту.

Формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкової школи здійснюється безперервно через навчальний процес, медіаосвіта стала частиною сучасної культури. Система освіти України потребує професійно орієнтованого використання новітніх інформаційних технологій та мережі Інтернет, що передбачає формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкової школи, що так само вимагає систематизації та впорядкування напрацьованих медіадидактичних методів і прийомів роботи.

Література:

1. Барішполець О. Т., Найдюнова Л.А., Мироненко Г.В., Голубева О.Є., Різун В.В. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід. Київ: Міленіум, 2009. 440 с.

2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. URL: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm

3. Іванов В.Ф., Волошенюк О.В. Медіаосвіта та медіаграмотність. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.

4. Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. Медіаосвіта в школі та на уроці: основи і приклади / За заг.ред. В.Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, 2020. 405 с.

5. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. Москва : Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. 616 с.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ШЛЯХОМ ПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мехед О. Б.

*кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна*

На сучасному етапі розвитку вітчизняної та закордонної педагогічної науки відмічається активна інтеграція культурологічного та компетентнісного підходів в питаннях підготовки фахівця – майбутнього педагога. Вищезазначене визначає введення у науковий обіг поняття здоров'язбережувальної компетентності як особливої і надзвичайно важливої якості особистості, та розвиток вказаного поняття, що охоплює не лише теоретичні знання про будову і функції людського організму, передбачає опанування норм і правил гігієни, а й визначає ціннісні орієнтації особистості на здоровий спосіб життя, провадження діяльності з метою набуття досвіду здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної діяльності. Вивчаються умови успішного формування здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної компетентності.

Таким чином, здоров'я постає педагогічною категорією, процес здоров'язбереження визначається об'єктом педагогічного впливу. Таким чином, соціальна значущість актуального та своєчасного розвитку культури здоров'я молоді порушує питання гідної та своєчасної підготовки майбутнього вчителя до формування й розвитку в учнів здоров'язбережувальної компетентності, забезпечення передумов організації здоров'ярозвивального середовища у закладах середньої освіти, організацію передумов для майбутніх вчителів з метою оволодіння і застосування відповідних педагогічних технологій [10, с.1074].

Однак, у системі підготовки педагога у закладах вищої педагогічної освіти формування професійних позицій, що забезпечують орієнтацію на вирішення питань підтримання та розвитку здоров'я дітей, на даний момент потребує вдосконалення. Вказані питання набувають актуальності вже при сформованих інших професійних компетенціях і часто досягнутому рівні професійної майстерності, що викликає у педагогів нові сенси в реалізації цілей саморозвитку, спричиненого недостатністю відповідної підготовки під час навчання у закладі вищої педагогічної освіти. Однак саме тому питання своєчасної підготовки майбутнього вчителя до якісного формування здоров'язбережувальної компетентності молоді набуває актуальності у системі сучасної педагогічної освіти.

Метою нашого дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад підготовки майбутнього вчителя до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи зокрема під час провадження соціально-педагогічної діяльності.

Відповідним дослідженням у галузі здоров'язбереження присвячені роботи українських і зарубіжних фахівців-філософів, медиків, психологів, педагогів.

Велику увагу ролі закладів освіти у створенні належних умов здоров'язбереження приділяли П. Блонський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Основні класичні питання, пов'язані із збереженням та підтриманням здоров'я людини, висвітлено в роботах М. Амосова, Г. Апанасенка, І. Брехмана, Ю. Лісіцина та ін. Методологічне підґрунтя питань стосовно формування здоров'язбережувальної компетентності молодих людей, створення умов для їх оптимізації, розвитку та формування мотивації до здорового способу життя сформульовані в працях А. Здравомислова, Л. Сущенко та ін. Основні засади розвитку педагогічної науки стосовно принципів валеологічної освіти та забезпечення умов для здорового способу життя молоді піднімаються в роботах таких учених, як В. Бобрицька, Д. Давиденко, Л. Дробот, С. Кондратюк, К. Купер, С. Лапаєнко, Н. Максимова, В. Оржеховська та ін. Питаннями формування культури здоров'я особистості у психолого-педагогічному аспекті досліджували М. Безруких, В. Безрукова, Н. Бібік, Т. Бойченко, також вказаний напрямок висвітлено у працях О. Дубогай, Г. Зайцев, О. Іонова, С. Кириленко, С. Кондратюк, О. Омельченко, С. Омельченко, О. Савченко, Г. Серікова тощо.

Аналіз доступної нам психолого-педагогічної і методичної літератури зі вказаного питання, дає підстави для твердження, що ефективність педагогічної діяльності з метою збереження та зміцнення здоров'я молоді, зокрема учнівської, безпосередньо залежить від якості відповідної підготовки вчителів. На даний момент, незважаючи на досить вагомий внесок як вітчизняних так і іноземних вчених, наявні певні суперечності в реалізації здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної діяльності в освітній галузі: між нагальними потребами суспільства, зокрема таких інститутів, як сім'я, освітніх установ у розв'язанні питань мотивації до збереження здоров'я молоді й недостатнім впровадженням можливостей для професійної підготовки майбутніх вчителів до реалізації здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної діяльності; між наявними можливостями освітнього процесу у вирішенні питання здоров'язбереження молоді, зокрема в освітніх установах, і недостатньою готовністю значної частини педагогів до здійснення відповідної діяльності; між нагальною потребою підготовки вчителів до здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної діяльності і недостатньою її науково-методичним забезпеченням. Таким чином, питання підготовки педагога, здатного розвивати здоров'язбережувальну компетентність молоді, здається нам ще недостатньо дослідженим як у теоретичному, так і у методичному аспектах, що в свою чергу суттєво позначається на якості провадження відповідної діяльності педагогів.

Як зазначено в працях А. Кузьмінського [6, с.16], неперервна педагогічна освіта забезпечує процес формування й становлення особистості педагога в процесі здобуття базової освіти (передбачає в свою чергу формування кваліфікаційної, професійної та загальної культури майбутнього педагога тощо) у закладі вищої освіти та невпинного гармонійного розвитку.

Здоров'язбережувальна діяльність в галузі освіти є міждисциплінарним, багатоаспектним і довготривалим процесом, що вимагає втручання у різні сфери діяльності,

зокрема у соціально-педагогічний напрямок, що в свою чергу передбачає спеціальну підготовку майбутніх педагогів до її провадження. Взагалі підготовка – термін, що використовується для позначення різних видів навчальної діяльності, що в свою чергу може бути спричинено змінами у характері змісту певних професійних завдань. Підготовка включає в себе формування, урізноманітнення і збагачення установок, знань і умінь, формування відповідних компетентностей, необхідних для адекватного виконання професійних завдань [8, с.11]. Педагог, озброєний базовими знаннями з анатомії, вікової фізіології людини, гігієни, підкріпленими іншими біологічними та природничими освітніми складовими, зокрема загальними даними ботаніки і зоології, загальної біології та екології, біохімії тощо, оволодівши системою відповідних педагогічних та психологічних знань, оздоровчих валеологічних технологій, методикою здоров'язбережувальної освіти і виховання, має можливість стати активним організатором оздоровчого руху як в закладі освіти так за його межами.

Процес підготовки майбутнього педагога до застосування здоров'язбережувальних та здоров'ярозвивальних педагогічних технологій здійснюється шляхом забезпечення якісних педагогічних знань з теорії та методики формування стійкої мотивації молоді до здорового способу життя; що в свою чергу передбачає формування професійних компетентностей, що стосуються моделювання і проектування впровадження здоров'язбережувальних технологій; виховання стійких мотивацій у педагога до провадження здоров'язбережувальної діяльності [1, с.365].

Таким чином, якість методичної підготовки майбутнього педагога має неабиякий вплив на рівень сформованості у вчителів готовності до провадження відповідної педагогічної діяльності, зокрема мова йде про соціально-педагогічну діяльність, а готовність в свою чергу визначає якість здійснення процесу підготовки. Зокрема, звертаючись до досвіду колег, можемо стверджувати, що на думку Н. Беседи підвищення готовності вчителя до здоров'язбережувальної діяльності проявляє залежність від ефективності безпосередньо системи методичної підготовки майбутніх педагогів до впровадження здоров'язбережувальних технологій [1, с.365].

Соціально-педагогічна діяльність педагога передбачає виховання у молоді ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих. Даний феномен розглядається дослідниками як одночасно системне і динамічне утворення на основі мотиваційно-емоційної сфери особистості, що підґрунтям своїм має сукупність базових знань про здоров'я. Ціннісне ставлення до здоров'я відображається у свідомо обраному способі життя особистості [3, с.159-164; 4, с.161-168]. Основними освітніми чинниками формування вказаної якості особистості виступають: освітнє середовище; ефективна та різноманітна діяльність суб'єктів освітнього процесу; згуртованість у даному виді діяльності педагогічного колективу; сформована мотивація учасників освітнього процесу щодо здорового способу життя. Таким чином, турбота про здоров'я молоді є основним з завданням педагогічного колективу закладу освіти. Професійне здійснення здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної діяльності педагогічними методами, у відповідності до актуальних медико-біологічних уявлень про процеси розвитку молодого організму на різних стадіях та з урахуванням впливу факторів оточуючого природного середовища, передбачає правильну організацію, безперервне провадження та контроль ходу діяльності щодо формування мотивації до ціннісного ставлення до здоров'я як власного так і оточуючих. Правильно організована відповідна методична підготовка майбутнього педагога до організації й провадження здоров'ярозвивальної діяльності в освітньому закладі передбачає добір змісту та адекватних методів провадження відповідної діяльності (зокрема і соціально-педагогічного спрямування) для досягнення поставленої мети. Відповідну методичну підготовку з метою організації вказаного виду діяльності педагог має змогу отримати або вдосконалити також в закладах післядипломної педагогічної освіти, зокрема шляхом професійного самовдосконалення [3, с.159-164].

Якісна підготовка майбутнього вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності здобувачів освіти являє собою багатоетапний, відповідальний та тривалий процес, який вимагає ретельної розробки його структури и змісту. Для реалізації вказаної мети, на нашу думку, є сенс оцінити ефективність впровадження методу моделювання досліджуваного процесу, який останнім часом набуває популярності, про що свідчить поширення його впровадження в педагогічних роботах як в межах національного так і міжнародного соціокультурного простору, як на загальноосвітньому так і на й професійно орієнтованому рівнях [7], зокрема з використанням сучасних технологій провадження освітньої діяльності [9, с.215]. Потрібно зазначити, що моделювання набуло широкого провадження в багатьох галузях науки, техніки, виробництва і на даний момент вважається однією з об'єктивних методик пізнання дійсності. В той же час як метод навчання моделювання використовують у часткових методиках природничо-математичного спрямування, зокрема мова йде про математичне, фізичне чи комп'ютерне моделювання [5, с. 68]. Однак потрібно зауважити, що жодна, навіть доволі досконала, модель не в змозі відтворити уявлення про досліджуваний об'єкт і не в змозі точно передбачити його розвиток. Тому робимо висновок про доцільність створення комплексу моделей [2, с.64-72], які описують різні чинники розвитку системи формування компетентності здоров'язбереження шляхом соціально-педагогічної діяльності педагога. Таким чином, модель процесу підготовки майбутнього педагога до провадження певного виду освітньої діяльності, що сприятиме розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів включатиме: чітке визначення сенсу і окреслення змісту діяльності педагога в цьому напрямі (передбачається не лише робота з системою цінностей, потреб, мотивів, а й формування необхідних знань та забезпечення умов для практичного відпрацювання здоров'язбережувальних методик, розвитку навичок і якостей для ефективного управління цим процесом у закладі освіти), методів і засобів, за допомогою яких планується досягнення позитивного результату. Крім того, модель повинна відбивати елементи оцінки реалізованого процесу і описувати досягнути результати.

Таким чином, враховуючи швидкість процесів реформування та модернізації освітнього процесу в нашій країні та за кордоном, забезпечення якісного переходу на компетентнісний підхід, передбачає пріоритетне значення в сучасній освітній парадигмі здоров'язбережувальної компетентності. Перспективними науковими розвідками з даної проблематики вбачається всебічне дослідження системи формування здоров'язбережувальної та здоров'язрозвивальної компетентності як цілеспрямованого і структурованого процесу в сучасній системі освіти України.

Література:

1. Безруких М.М. Соськин В. Д., Фарбер Д. А. Возрастная физиология: (Физиология развития ребенка): Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 416 с.
2. Дахин А. Н. Педагогическое моделирование и компетентность участников образования. *Школьные технологии*. 2007. № 6. С. 64-72.
3. Дубогай А.Д. Психолого-педагогические основы формирования здорового образа жизни школьников младших классов: дисс. д-ра пед. наук. Киев, 1991. 374 с.
4. Єжова О.О. Ціннісне ставлення до здоров'я як критерій дієвості здоров'язберігаючої діяльності навчальних закладів. Медико-біологічні та соціально-педагогічні аспекти збереження здоров'я людини. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2008. С.161-168.
5. Калапуша Л. Р. Моделювання у вивченні фізики. Київ: Радянська школа, 1982. 160 с
6. Кузьмінський А. І. Теоретико-методологічні засади післядипломної педагогічної освіти в Україні : автореф. дис... докт. пед. наук, спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". Київ, 2003. 42 с.
7. Лодатко Є. О. Моделювання в педагогіці: точки відліку. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку* : Випуск № 1 [2010] : [електронний ресурс] : режим

доступу: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_vyuski_n1_2010_st_2/

8. Матафонова О. И. Подготовка педагогов в системе повышения квалификации к осуществлению здоровьесберегающей деятельности в образовательных учреждениях : автореф. дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.08. "Теория и методика профессионального образования". Чита, 2008. 25 с.

9. Мехед Д. Б., Мехед О. Б., Скребець В. О. Психологічні проблеми використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Випуск 93. Серія : педагогічні науки : Збірник. Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2011. № 93. С. 214 - 216.

10. Griban, G., Myroshnychenko, M., Tkachenko, P., Krasnov, V., Karpiuk, R., Mekhed, O., Shyyan, V. (2021). Psychological and pedagogical determinants of the students' healthy lifestyle formation by means of health and fitness activities. *Wiadomości Lekarskie*, 74 (5), 1074-1078. doi: 10.36740/WLek202105105.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Пагута Т. І.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки*

*ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Дошкільна освіта є першою ланкою системи освіти в нашій державі, що закладає фундамент розвитку особистості дитини. Вона здійснюється відповідно до Базового компонента дошкільної освіти та освітніх програм.

Зміст Базового компонента дошкільної освіти та освітніх програм побудовано з врахуванням вікових можливостей дітей на основі компетентнісного підходу відповідно до освітніх ліній. Набуття різних видів компетенцій дитиною дошкільного віку відбувається в різних видах діяльності, зокрема в ігровій, яка є провідною для дітей дошкільного віку.

Проблема компетентнісного підходу розглядалась і розглядається на сьогоднішній день різними науковцями (О. Антонова, Н. Бібік, О. Марущак, Л. Маслак, О. Пометун, В. Старченко та ін.).

В. Старченко зазначає, що бути компетентним – значить бути життєздатним, уміти адекватно поводитися в різних життєвих ситуаціях, виступати активним суб'єктом життєдіяльності та вміти проявляти своє «Я» у різних сферах життя [8, с. 11].

О. Антонова та Л. Маслак вважають, що це гармонійне, інтегроване, системне поєднання знань, умінь і навичок, норм, емоційно-ціннісного ставлення та рефлексії, що складають мінімальну готовність особистості до вирішення практичних завдань [1, с. 101].

Н. Бібік, вважає, що компетентність представляє освітні результати, які досягаються не лише засобами змісту освіти, але й соціальної взаємодії; як у міжособистісному, так і в інституційному культурному контексті [2, с. 46].

Думку Н. Бібік розділяє О. Пометун, яка розкриває поняття компетентності через «спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання» або «результативно-діяльнісну характеристику освіти» [7, с. 17].